

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/119/2018
Identifikačné číslo spisu: 1515204673
Dátum vydania rozhodnutia: 20.06.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1515204673.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti Y. X., narodenú X. apríla XXXX a F. X., narodenú X. marca XXXX, obe trvale bytom u matky, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova č. 7/A, detí rodičov: matky Mgr. W. X. trvale bytom v W., zastúpenej advokátskou kanceláriou Niku & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého č. 51, IČO: 36866008 a otca Mgr. S. X., trvale bytom v W., zastúpeného JUDr. Helenou Hynkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Radničné námestie č. 7/B, za účasti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o návrhu otca na zrušenie zákazu styku, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 20P/55/2015, o dovolaní otca maloletých detí proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 11CoP/306/2017 z 20. februára 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 20. februára 2018, sp.zn. 11CoP/306/2017 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) z 27. apríla 2017 č.k. 20P/55/2015-183, ktorým prvoinštančný súd zamietol návrh otca, ktorým žiadal o zrušenie zákazu styku s maloletými deťmi Y., nar. X. apríla XXXX a F., nar. X. marca XXXX a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Prvoinštančný súd odôvodnil svoje rozhodnutie ustanoveniami § 25 ods. 3, § 26 Zákona o rodine a § 217 ods. 1 veta prvá zákona č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej tiež len „C.s.p.“) a tým, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že na strane otca sa od pôvodného rozhodnutia súdu podstatným spôsobom okolnosti nezmenili. V odôvodnení potvrdenia rozhodnutia prvoinštančného súdu odvolací súd uviedol, že rozsudok potvrdil ako vecne správny, stotožňujúc sa aj s jeho odôvodnením, aplikáciou čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj postupom, keď súd prvej inštancie pri rozhodovaní zisťoval záujem aj názor maloletých detí a ten zohľadnil pri svojom rozhodnutí. Odvolací súd skonštatoval, že aktuálne nie je v záujme

maloletých detí upravovať styk s otcom v prípade, ak tento kontakt striktno odmietajú. Dodal, že v danom prípade nemožno prehliadnúť spáchanie a charakter trestného činu, pre ktorý bol otec odsúdený (zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods.1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona). Taktiež odvolací súd neakceptoval námietku otca vzťahujúcu sa k tomu, že súd prvej inštancie rozhodol o zákaze styku maloletých s otcom v zariadení pre výkon trestu odňatia slobody a poukázal na odôvodnenie rozhodnutia Okresného súdu Bratislava V č.k. 42C/99/2010-336 zo dňa 10. januára 2013, z ktorého jasne vyplývajú dôvody zákazu styku otca s maloletými deťmi s poukazom na potrebu absolvovať dlhodobú terapiu otca u psychológa vzhľadom na jeho trestné konanie a odsúdenie. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“).

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletých dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil poukazom na ust. § 420 písm. f/ C.s.p. pretože súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V dovolaní namietal, že súd prvej inštancie nevykonal navrhované dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Tvrdí, že rozhodnutie o zákaze styku je založené na znaleckom posudku vypracovanom pre účely trestného konania nesúvisiaceho s konaním o úprave rodičovských práv otca k maloletým deťom a neskúmal vzájomné vzťahy otca k deťom a detí k otcovi a tento postup je v rozpore s judikovanými rozhodnutiami súdov. Rozhodnutia oboch súdov považuje za arbitrárne, založené na svojvôli oboch súdov. Zároveň označil rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné s následkom odňatia možnosti konať pred súdom. Výtýka odvolaciemu súdu, že nedáva dostatočné odpovede na základné skutkové a právne otázky tohto prípadu, ale tieto opomína tým, že všetky argumentačné dôvody potvrdzujúceho rozhodnutia zjednodušuje princípom záujmu maloletých detí s prihliadnutím na ich názor bez toho, aby sa primeraným spôsobom v súlade so Zákonom o rodine pokúsil o nadviazanie kontaktu a väzieb otca a detí. Navrhol, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Matka maloletých detí sa k dovolaniu vyjadrila tak, že žiadala, aby dovolací súd dovolanie otca zamietol, avšak vyjadrenie podala oneskorene, preto dovolací súd naň neprihliadal.

4. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa vyjadrila, že z obsahu potvrdzujúceho rozhodnutia, ani z podaného dovolania nemožno vyvodit' prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., preto navrhuje dovolanie odmietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C.s.p.), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci úpravy styku rodičov a maloletých detí, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v C.m.p. Vzájomný vzťah medzi C.m.p. a C.s.p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C.m.p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak. V ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní C.m.p. „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veci úpravy styku rodičov a maloletého dieťaťa; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C.s.p.

8. Podľa § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

11. Otec odôvodňuje podané dovolanie § 420 písm. f/ C.s.p.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

12.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Dovolací súd je toho názoru, že námietka dovolateľa, podľa ktorej jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené nedostatočným preskúmaním rozhodnutia prvoinštančného súdu odvolacím súdom, ktorého rozhodnutie je z tohto dôvodu arbitrárne, nie je dôvodná. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, prečo považuje rozhodnutie prvoinštančného súdu za vecne správne. Stotožnil sa aj s jeho odôvodnením, ktoré nepochybne zodpovedá kritériám vymedzeným v ust. § 220 C.s.p., preto v zmysle ust. § 387 ods. 2 C.s.p. bol oprávnený obmedziť sa len na skonštatovanie správnosti prvoinštančného rozhodnutia. K namietanej arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd zdôrazňuje, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia navyše neobmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, ale na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody. Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je arbitrárny; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (čo však nie je prípad v tomto konaní prejednávanej veci). Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že pri posudzovaní, či odôvodnenie rozhodnutia zodpovedá zákonným požiadavkám, sa nezaoberá jeho vecnou správnosťou, teda správnosťou skutkových a právnych záverov v ňom obsiahnutých.

14. K námietke dovolateľa týkajúcej sa nevykonania dokazovania odvolacím súdom dovolací súd uvádza, že z ustanovenia § 68 C.m.p., podľa ktorého odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné, vyplýva, že odvolací súd je oprávnený, ale nie povinný zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia je zrejmé, že skutočný stav veci tak, ako ho zistil prvoinštančný súd, považoval za dostačujúci pre svoje rozhodnutie. Ani týmto postupom odvolacieho súdu teda nedošlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.

15. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou

súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

16. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré otec uvádza v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012). Ani podľa novej právnej úpravy civilného konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp.zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

17. K dovolacej námietke otca týkajúcej sa nedostatočného vysvetlenia niektorých dôvodov rozhodnutia súdu, prípadne až nepreskúmateľnosti rozsudku, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (k tomu viď jeho rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

18. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

19. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

20. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

21. Dovolať výhradami k právnym záverom odvolacieho súdu a polemikou s nimi spája svoje presvedčenie, že súdy zasiahli do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Z hľadiska obsahového (viď § 124 ods. 1 C.s.p.) ale otec v tomto smere nenamieta procesné chyby (nesprávnosti procedúry vedenia konania), ale to, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

21.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a

na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (vid' primerane R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

21.2. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., zotrval aktuálny judikát R 24/2017. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp.zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

22. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie otca podľa ust. § 447 písm. c) C.s.p. odmietol.

23. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa ust. § 453 ods. 1 C.s.p. v nadväznosti na ust. § 52 C.m.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

24. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.